

2. Tworzenie struktur apostołatu biblijnego. Głównie chodzi tutaj o instytuty, centra biblijne czy komisje biblijne, które będą nastawione nie tylko na naukową interpretację Biblii, ale będą przygotowywały do apostołatu biblijnego.

3. Formacja persolenu. Chodzi tutaj głównie o przygotowywanie animatorów z laikat, żeby Biblia była nie tylko domeną duchowieństwa, ale również ludzi świeckich.

4. Wypracowywanie nowych form apostołatu biblijnego. Ma się tutaj na uwadze głównie przesunięcie akcentu na wspólnotowe, a nie tylko indywidualne interpretowanie i odczytywanie Biblii.

5. Apostolat biblijny powinien pomóc wierzącym odpowiedzieć szczególnie na wyzwania dnia dzisiejszego. Tymi wyzwaniami są głównie:

- a. inkulturacja chrześcijaństwa szeroko pojęta;
- b. dialog z innymi religiami;
- c. rosnący fundamentalizm religijny;
- d. społeczno-ekonomiczno-polityczne wyzwania (tutaj uczestnicy proponowali biblijny szabat lub Rok Jubileuszowy, jeszcze przed 2000 rokiem, w którym przekreśliłoby się zadłużenie narodów biednych, a będące wynikiem ogromnej niesprawiedliwości społeczno-ekonomicznej);
- e. biblijne spojrzenie na rolę kobiety w Kościele;
- f. problem ekologiczny.

Spotkanie w Bogocie ukazało, że apostołat biblijny staje się coraz to bardziej powszechny w Kościele, chociaż jest jeszcze sporo do zrobienia. Myśląc u progu trzeciego tysiąclecia o nowej ewangelizacji uczestnicy IV Sesji Plenarnej doszli do wniosku, że najwłaściwszą metodą jest sięgnięcie do źródeł. I właśnie Biblia w tym podzielonym, zróżnicowanym świecie może i powinna stać się „miejscem” wspólnego spotkania i punktem wyjścia do zmiany na lepsze. Słowo Boże jest w stanie pobudzić ludzi do ożywienia i konkretyzowania nadziei na budowanie królestwa Bożego już tu na ziemi. Warto tutaj również zacytować słowa papieża Jana Pawła II z posłania przekazanego uczestnikom w Bogocie. Doceniając wartość apostołatu biblijnego napisał między innymi, że „przez dawanie Biblii ludziom będziecie im dawać samego Chrystusa, który nasycą tych, którzy są głodni i spragnieni słowa Bożego, prawdziwej wolności, sprawiedliwości, chleba i miłości”.

Warszawa

KS. KONRAD KELER SVD

Zdzisław Jan Kapera

III MIĘDZYNARODOWE KOŁOKWIUM QUMRANOLOGICZNE (KRAKÓW—MOGILANY 1991)

W dniach 20—25 lipca 1991 r. odbyło się w Mogilanach k. Krakowa trzecie już z kolei międzynarodowe kolokwium qumranologiczne. Poświęcone było ono uczczeniu czterdziestu lat badań Józefa Tadeusza Milika nad rękopisami znad Morza Martwego. Postaci tej nie trzeba by przypominać, gdyby nie fakt, że ten wybitny wychowanek KUL-u, (ur. w r. 1922 w Seroczynie, k. Sokołowa Podlaskiego), jeden z najznakomitszych hebraistów i epigrafików zachodniosemickich XX-go wieku pozostaje praktycznie postacią nieznaną w Polsce. W r. 1968 ukazało się w niewielkim nakładzie 2000 egz. tłumaczenie na język polski kompendium qumranologicznego J.T. Milika p.t. *Dziesięć lat odkryć na pustyni Judzkiej*. Przypomniał też o jego osiągnięciach w r. 1972 śp. ks. Ludwik Stefaniak. I to wszystko. W związku ze zbliżającym się siedemdziesięcioleciem urodzin tego wybitnego uczonego, pozostającego od października 1946 poza granicami kra-

ju, Komisja Orientalistyczna Oddziału Krakowskiego Polskiej Akademii Nauk postanowiła wydać Księgę Pamiątkową. Ukaże się ona w dwu tomach na które złożą się studia ofiarowane mu przez przyjaciół, kolegów i znajomych pt. „Intertestamental Essays” oraz tom materiałów z relacjonowanego kolokwium w Mogilanach.

Spotkanie w Mogilanach otworzył przewodniczący Komisji Orientalistycznej, prof. dr hab. Tadeusz Lewicki. W obradach wzięło udział 30 uczestników z 10 krajów na 5 kontynentach. Jak zawsze najliczniej stawili się reprezentanci USA, Polski i Niemiec.

W trakcie konferencji dwudziestu czterech uczonych wygłosiło 22 referaty. Znaczna część z nich związana była z problematyką wchodzącą w zakres badań J.T. Milika. Najwięcej dotyczyło rękopisów z groty czwartej, a szczególnie słynnego od paru lat Miqsat Ma'aseh ha-Torah (4QMMT). Prof. Ph.R. Davies (Sheffield) mówił o konieczności oceny tego dokumentu w jego właściwym kontekście. Podkreślił wyjątkowość w korpusie pism qumrańskich, poruszył kwestię jego identyfikacji halakycznej, znaczenie w historii wspólnoty oraz walory językowe. Prof. R. Eisenman (Long Beach, California) omówił elementy „Jakubowe” a raczej „palestyńsko-chrześcijańskie” w MMT. Prawdopodobieństwo związków halakhy MMT z poglądami Saduceuszów zdecydowanie odrzucił Michael O. Wise (Chicago). Specjalnie przygotowana przez organizatora kolokwium, dr Zdzisława J. Kaperę praca zbiorowa „Qumran Cave Four and MMT. Special Report” ukazała się tuż przed rozpoczęciem obrad. W związku z tym dr Z.J. Kaperę zrezygnował z zaprezentowania swego już wydrukowanego referatu, dotyczącego fascynującej historii badań nad tym „utajnionym” przez Prof. Johna Strugnella dokumentem.

Prof. Shemarjahu Talmon (Jerusalem) oraz jego uczeń, dr Israel Knohl (Jerusalem) przedstawili po raz pierwszy publicznie nowy dokument o charakterze kalendarza, tzw. 4Q Miš Ba.

Groty 4 dotyczył także referat Dennisa Walkera (Long Beach), który ponownie zanalizował wyniki badań klifu qumrańskiego z roku 1952, w których ważną rolę odegrał J.T. Milik, już wówczas pracujący u boku O. Rolanda de Vaux.

Sławnym Zwojom Miedzianym, które opublikował J.T. Milik w roku 1962, poświęcone były dwa referaty. Piotr Muchowski (Poznań) zastanawiał się nad charakterem tego tekstu: czy jest to apograf czy autograf, skłaniając się do pierwszej wersji. Albert Wolters (Ancaster, Canada) omówił szczegółowo terminologię kultową tego wyjątkowego dokumentu.

Do problematyki badań J.T. Milika nawiązywały jeszcze dwa referaty. Otto Betz (Tübingen) mówił o Milki-Sedeq i Milki-Resha' w tekstach z Qumran i ich znaczeniu dla teologii Nowego Testamentu. George Brooke (Manchester) ocenił polemiki w qumrańskich filakteriach.

Pozostałe referaty dotyczyły węzłowych problemów qumranologii. Hans Burgmann (Offenburg) przedstawił swoje uwagi o peszerach, starając się scharakteryzować ten gatunek pism qumrańskich. Bilha Nitzan (Tel Aviv) referowała pisma liturgiczne z Qumran, zaś Harry F. van Rooy (Potchefstroom, RPA) rekonstruował Psalm 155. O problemach literackich mówił także Arnim Lange (Münster) w referacie o 1Q Genesiz Apokryfon XIX,10-XX,32). Swoje uwagi o sławnym Zwoju Świątyni zaprezentowali Klavdija B. Starkova (St. Petersburg) i Wayne Mc Cready (Calgary).

Zagadnienia językoznawcze omawiały tylko dwa referaty. John Lübbe (Pretoria) skoncentrował się na problemach leksykograficznych starotestamentalnych pism znad Morza Martwego. James Charlesworth (Princeton) przedstawił swoją konkordancję do wszystkich oficjalnie dotąd opublikowanych tekstów qumrańskich.

Tematów ogólnych qumranologii dotyczyły takie referaty, jak: Igora Tantlevskiego (St. Petersburg) o etymologii słowa „esseńczycy w świetle mesjańskich oczekiwań w Qumran i Maxa Wilcoxa (Quirindi, Australia) odnośnie do dotychczasowych prób interpretacji tekstów z grot qumrańskich. Gerd Gropp (Hamburg) poruszył problem irańskich paraleli do „klasztornego” życia społeczności qumrańskiej.

Fred E. Young (Lenexa, KS) przedstawił aktualny stan swojej kolekcji literatury qumranologicznej w zbiorach biblioteki Central Baptist Theological Seminary w Kansas City, KS. Liczy ona aktualnie ponad 6.000 pozycji i zawiera m.in. kserograficzne odbitki z unikalnych publikacji z całego świata.

Jedyny referat nie dotyczący qumranologii, ale związany z zakresem badań naukowych J. T. Milika, wygłosili Michael T. Davis and Loren Stuckenbruk (Princeton) referując fenomeny tłumaczeniowe w inskrypcjach dwujęzycznych z Palmyry.

Trzecie spotkanie w Mogilanach uznano za wyjątkowo udane. Przegłosowano ponowne spotkanie w Krakowie w lipcu 1993 roku. (Termin spotkań w Mogilanach jest ściśle związany z konferencjami międzynarodowymi Society of Biblical Literature w Europie, które zawsze wypadają w połowie lipca).

Ze względu na liczne i długie wykłady goście niewiele mieli wolnego czasu. Poznali jednak bliżej miasto i jego okolice. Odwiedzili Oświęcim, kopalnie soli w Wieliczce a nadto zobaczyli Zakopane, Niedzicę i mieli okazję spłynąć Dunajcem. Wyjeżdżali zachwyceni urodą Krakowa i pięknem przyrody Pienińskiego Parku Narodowego.

Kraków

ZDZISŁAW JAN KAPERA

Ks. Ryszard Kempiak SDB

SYMPOZJUM „MŁODZI I BIBLIA” (RZYM 1992)

Prawie regularnie co dwa lata Wydział Teologiczny Papieskiego Uniwersytetu Salesjańskiego w Rzymie organizuje sympozja poświęcone problematyce wychowania ludzi młodych do wiary. W tym roku (2—4.01.1992) temat sympozjum był następujący: „Młodzi i Biblia” („I giovani di fronte alla Bibbia”). W Sympozjum wzięli udział przede wszystkim znani bibliści włoscy, którzy licznie zgromadzonym wychowawcom, pedagogom i katechetom (ponad 600 uczestników) wskazali konkretne propozycje duszpasterstwa biblijnego wśród ludzi młodych.

W tematykę Sympozjum wprowadził wszystkich ks. C. Bissoli ukazując protagonistów (młodzież i Biblia) w ich akcie spotkania. Wskazał na niektóre bardziej znaczące doświadczenia w zakresie duszpasterstwa biblijnego wśród ludzi młodych. Interesującym momentem tego wystąpienia było bezpośrednie świadectwo tych, którzy są zaangażowani w duszpasterstwo młodzieżowe, jak również — samej młodzieży. To wszystko pozwoliło dokładnie określić obecną sytuację, a jednocześnie zrozumieć ludzi młodych oraz ich problemy rodzące się ze spotkania z Biblią.

Na drugie spotkanie pierwszego dnia złożyły się trzy referaty: „Wartość Starego Testamentu dla chrześcijanina” (Ks. A. Bonora), „Boża pedagogika w Starym Testamencie” (Ks. M. Cimosà) oraz „Szkota Słowa Bożego” (Ks. F. Perrnchio).

Kolejny — drugi dzień sympozjum wypełniły referaty: „Jakie oblicze Chrystusa ukazywać współczesnej młodzieży?” (Ks. L. Gallo), „Jak czytać św. Pawła z młodzieżą?” (Ks. G. Giavini), „Jak czytać Nowy Testament? Konkretna propozycja.” (Ks. C. Buzzetti) oraz „Spotkanie z Biblią w liturgii” (Ks. A.M. Triacca). Ten wyjątkowo pracowity dzień sympozjum został zamknięty projekcją kontrowersyjnego filmu „Jesus of Montreal”.

Ostatni dzień wypełniły następujące wystąpienia: „Biblia księgą modlitwy” (s. M. Pia Giudici), „Główne linie duchowości biblijnej dla młodzieży” (Ks. G. Zevini), „Biblia w życiu współczesnych” (bp B. L. Papa).

Kraków

KS. RYSZARD KEMPIAK SDB